

Waarderingssystematiek Rikx juni 2023

Inleiding en achtergrond

Rikx is een eenheid die social impact vertegenwoordigd. Door te meten hoeveel maatschappelijke waarde een sociaal ondernemer, bedrijf of een maatschappelijk initiatief creëert voor de stad en deze te relateren aan de kosten, ontstaat er een impact eenheid die als aanbod op het Rikx platform kan worden aangeboden. Door social impact makers te belonen voor de totaal aan gecreëerde maatschappelijke waarde in plaats van alleen voor de gemaakte kosten, kunnen we met Rikx ondernemerschap stimuleren en impact vergroten. Er ontstaat hierdoor immers een prikkel om zoveel mogelijk social impact te maken, tegen zo laag mogelijke kosten.

Bedrijven met een Social Return verplichting of MVO ambitie kunnen Rikx kopen, welke garant staat voor social impact. Ten aanzien van de SR-verplichting geldt dat bedrijven de aankoop bij de gemeente kunnen inleveren als bewijs dat aan (een gedeelte van de SR-verplichting) is voldaan.

Het waarden van projecten

De maatschappelijke waarde waar Rikx voor staat wordt onafhankelijk vastgesteld. De vragers naar maatschappelijke impact moeten erop kunnen rekenen dat de waarde die wordt toegekend aan een project robuust genoeg is om op te kunnen leunen. Dan alleen weten ze zeker dat hun 'aankoop' ook leidt tot het gewenste resultaat, namelijk maatschappelijke impact. Dit zorgt bij kopers van Rikx voor zekerheid over wat er wordt gekocht. De aanbieder van Rikx kan hiermee ook verantwoorden wat hij doet. Er komt dan een eind aan de onzekerheid rondom de waarde van social impact en transacties kunnen makkelijker tot stand komen.

Stichting Rikx heeft hiermee als primaire taak om de waarde van de maatschappelijke activiteiten van de verschillende deelnemers vast te stellen. Dit doet ze via een hiervoor ontwikkelde methodiek. Deze methodiek gaat is bewust gegrond in een 'lichte' vorm van scoring. Een scoring die een vergelijk tussen projecten mogelijk maakt en hiermee een robuuste waarde oplevert.

Werken met expert team:

Voor de waardering van Rikx projecten werken we met een expert team. Het expertteam en de Rikx organisatie hebben als taak om de impact van ieder project te waardenen en te verifiëren en toetsen of een social impact maker voldoet aan de gestelde standaarden, normen en/of doelstellingen. Dit zorgt bij kopers van Rikx zekerheid.

Het expertteam bestaat uit vijf experts die zijn benoemd op basis van hun deskundigheid, ervaring en kennis, ondersteund door een secretaris. De experts beoordelen individueel de impact, aan de hand van de ontwikkelde waarderingstechniek voor Rikx. In een of enkele sessies leggen de experts hun individuele oordelen naast elkaar en spreken met elkaar over de opmerkelijkste verschillen. Op basis van elkaars oordelen en de onderlinge kennis en expertise, komen ze tot een gezamenlijk deskundige consensus. Het oordeel omtrent de impact is dus gebaseerd op gebundelde en onderling getoetste 'wijsheid' van de experts, gebaseerd op een beproefde leidraad.

De gekozen opzet is gedeeltelijk gebaseerd op de Delphi-methode¹, een onderzoeksmethode waarbij met een groep deskundigen in verschillende rondes wordt geprobeerd tot een consensus te komen over een onderwerp waar nog geen objectieve consensus over bestaat. Het doel van een Delphi-methode is de opinies van experts

¹ Linstone, H.A., M. Turoff, "The Delphi Method as a Research Tool: An Example, Design Considerations and Applications." *Information & Management* Volume 42, Issue 1, December 2004, Pages 15–29 <http://dx.doi.org/10.1016/j.im.2003.11.002>
Hsu & Sandford, "Delphi Technique", *Practical Assessment, Research & Evaluation*, Vol 12, No 10 2
<https://pareonline.net/getvn.asp?v=12&n=10>

ten aanzien van een onderwerp via stapsgewijze terugkoppeling van informatie en opinies te bundelen tot een deskundig oordeel.

Inhoudelijke focus

Het expert team krijgt voorafgaand aan de waarderingronde een leidraad mee waarin zowel de inhoudelijke focus van de waarderingronde staat beschreven, als ook (opnieuw) de kaders waarlangs het project dient te worden gewaardeerd

Voorafgaand aan de waardering stelt stichting Rikx op basis van de projectaanvragen het bereik van het project vast. Hoeveel mensen worden bereikt in het project? En wat is het percentage dat naar verwachting succesvol uitstroomt?

Na de vaststelling van het bereik door stichting Rikx wordt de expert gevraagd om op basis van de projectaanvragen de waarde van het project op verschillende elementen te wegen. Dit tegen de achtergrond dat we inhoudelijk kijken naar:

Ons voorstel is om de projecten te beoordelen op twee typen impact, namelijk:

- directe impact arbeidsmarkt
- impact door wegnemen drempels tot arbeidsmarkt. Denk hierbij aan:
 - groei menselijk kapitaal (vaardigheden, competenties, opleiding, stages, startkwalificatie)
 - wegnemen persoonlijke belemmeringen (multiproblematiek, stress, schulden, armoede)
 - inzet op motivationele aspecten (zelfbeeld, zelfvertrouwen)
 - Betrekken sociale hulpbronnen (netwerk, ouders, omgeving)

Om de impact ten aanzien van deze thema's te wegen wordt experts gevraagd de volgende aspecten mee te wegen:

1. De verwachte duur van de impact (op de schaal kortstondig tot levenslang)
2. Breedte van de impact / impact op verschillende levensdomeinen (op de schaal smal/een levensdomein tot breed/alle levensdomeinen)
3. De uitgangssituatie / afstand van de doelgroep tot de arbeidsmarkt (op een schaal van relatief eenvoudig tot relatief zwaar)

Gezamenlijk leidt de waardering op alle drie dimensies tot een gewogen waardering per project. Door wordt vervolgens volgens de Rikx rekensystematiek omgezet in een monetaire waarde en een impact per euro kosten. Het is de rangorde van projecten op deze schalen die bepalen of een project een plek op het Rikx platform kan worden geboden.

Aanvullende criteria:

Naast de inhoudelijke focus zijn er verschillende projectkenmerken die een positief effect kunnen hebben op de waardering. Indien dit meer aanwezig is, is er ruimte voor extra waardering. Dit gaat om de volgende aspecten:

- betrekken van *evidence*
- aandacht voor impact/monitoring
- betrekken van ervaren uitvoerenden/projectleiders
- bijzondere inzet voor maatschappelijke innovatie
- bijzondere bijdrage aan overige impact

De waardering van een project kan lager uitvallen indien de constatering is dat er sprake is van:

- Een zwakke veranderingstheorie
- onzekerheden/risico's over de omstandigheden van uitvoering

- onrealistische ambities

Van waardering naar een monetaire waarde

Het expertteam waardeert ieder projectvoorstel met een rapportcijfer (1-10). Om tot een definitief waarderingscijfer te komen vermenigvuldigen we de score met het bereik, oftewel het aantal mensen dat geholpen wordt binnen het project. Hierbij onderscheiden we de uitstroom naar werk en het opdoen van skills. Het aantal mensen dat uitstroomt naar werk telt vijf maal mee, het aantal mensen met nieuwe skills eenmaal. Het gewogen aantal krijgt middels een staffel een waarde van 1 tot 5.

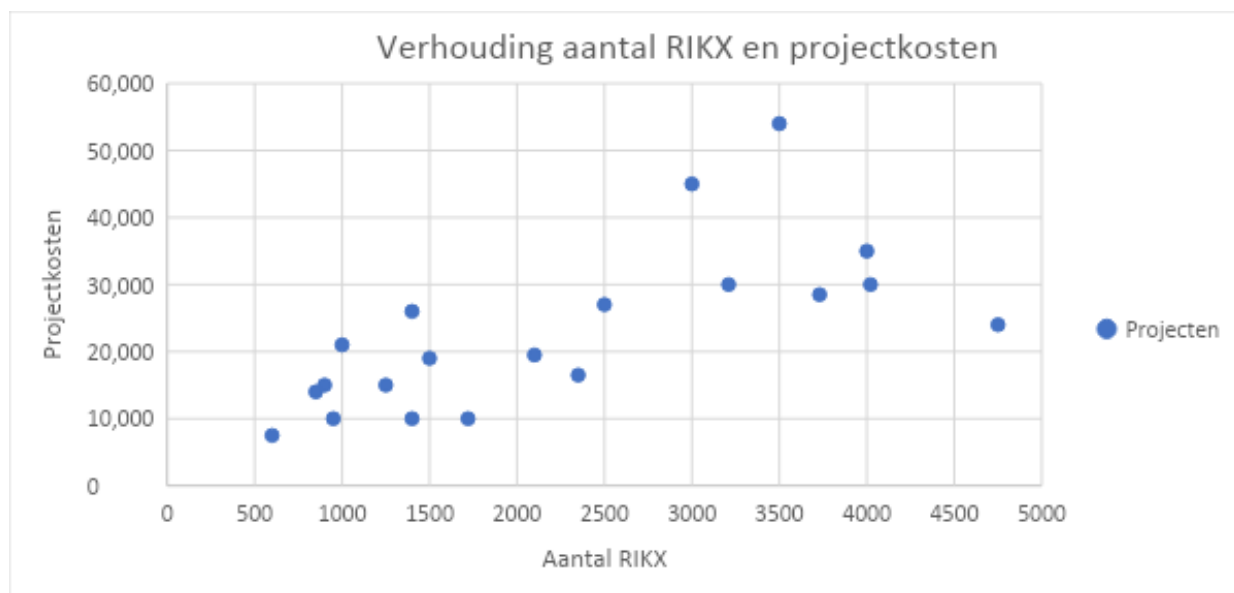
1	=	1
2-5	=	2
5-10	=	3
10-25	=	4
>25	=	5

Om tot voldoende aantallen Rikx te komen, een reële prijs per Rikx en een beter soortelijk gewicht vermenigvuldigen we het rapportcijfer met zichzelf en daarna met het bereik. Dit leidt tot een waarderingscijfer. Dus Rapportcijfer X Rapportcijfer X bereik = waarderingscijfer (bv. $7,2 * 7,2 * 3 = 155$)

Om vervolgens te komen tot een reële prijs voor dit waarderingscijfer moeten we aannames doen. Dit start door de score in aantallen Rikx te relateren aan de kosten van ieder project. Hier wordt het allemaal wat technisch, maar in onderstaande paragrafen probeer ik zo goed mogelijk uit te leggen hoe de prijsvorming op dit moment tot stand komt.

In normale prijsvorming komt economisch gezien tot stand waar de marginale kosten gelijk zijn aan de marginale opbrengsten. In markten zijn er efficiënte projecten en producten, en minder efficiënte projecten en producten. Efficiënte producten leveren geld op, inefficiënte producten kosten geld en worden snel uit de markt gedrukt. Als we dit principe toepassen op de markt voor social impact mogen we ervan uitgaan dat ook daar sprake is van efficiënte projecten en inefficiënte projecten. In een markt streven we er dan naar dat de efficiënte projecten geld overhouden en inefficiënte projecten uit de markt vallen. Ofwel: met Rikx streven we naar projecten die het in zich hebben om kostenefficiënt te zijn, maar door hun maatschappelijke kenmerken en het ontbreken van een markt niet zonder subsidie van de grond komen.

Omdat we niet precies kunnen aangeven waar de marginale kosten en marginale opbrengsten gelijk zijn aan elkaar in de markt voor social impact doen we de aanname dat ca. 75% van de initiatieven op basis van hun score in Rikx's voldoende waarde zouden moeten creëren om in ieder geval hun kosten te dekken. De overige projecten beschouwen we dan 'by proxy' als inefficiënt. Als we in dit geval het aantal toegekende Rikx's delen door de kosten van het project komen we tot een eenheidsprijs per project namelijk kosten per Rikx. Kijken we dan naar de kosten per Rikx van het project dat als laatste binnen de 75% 'efficiënte' projecten valt hebben we een streefwaarde van de Rikx. Dit 75%-project is hiermee immers precies kostendekkend. De andere projecten binnen de 75% creëren meer waarde dan kosten en hebben als zodanig een verdienmodel. De resterende 25% van de projecten komen tekort om hun project middels Rikx's te financieren. Proefondervindelijk vaststellen wat een reële waarde is van de Rikx. Door steeds meer initiatieven toe te voegen komen we steeds dichterbij de buurt van een reële waarde.

Bovenstaande fictieve grafiek laat zien hoe het scoren van de projecten eruit zouden kunnen zien als we het aantal Rikx dat projecten krijgen afzetten tegen de kosten die ze maken om de impact te bereiken. In de grafiek lezen we dat project H de minste Rikx gekregen heeft, maar ook weinig kosten maakt. Het tegenovergestelde zien we bij project T. Deze heeft in het fictieve voorbeeld ca. 3500 Rikx gekregen, maar kost ook ca. € 55.000,-. Van al deze projecten zijn we in staat om te kijken hoeveel euro's ze nodig hebben om 1 Rikx te realiseren.

Dit zie je in onderstaande tabel.

Project	Euro per Rikx
I	€ 5.05
K	€ 5.81
R	€ 7.02
L	€ 7.14
C	€ 7.46
E	€ 7.64
N	€ 8.75
P	€ 9.29
J	€ 9.35
A	€ 10.53
F	€ 10.80
B	€ 12.00
H	€ 12.50
G	€ 12.67
M	€ 15.00
T	€ 15.43
O	€ 16.47
D	€ 16.67

S	€ 18.57
Q	€ 21.00

Uit bovenstaande tabel blijkt dat project I het meest efficiënt is en project Q het minst efficiënt. Als we er in dit voorbeeld vanuit gaan dat 75% van de projecten zichzelf middels de Rikx zouden moeten kunnen financieren, dan komen we uit bij project M. Door voor iedere Rikx € 15,- te bieden kan project M zichzelf nog net bedruipen. Project T komt tekort. Project G houdt iets over.

In dit voorbeeld kan project I veel Rikx aanbieden tegen een voor hem/haar hele goede prijs. Hier ontstaat derhalve een hele positieve businesscase. Vinden we dat erg? Zeker niet! Dit is blijkbaar een project dat op erg efficiënte wijze veel maatschappelijke impact weet te realiseren. Hier willen we er meer van! Het feit dat dit een positieve business case oplevert kan betekenen dat meer partijen zich geroepen voelen om na te denken over de manier waarop zij hun impact per Rikx kunnen vergroten (of kosten per Rikx kunnen verlagen). Dat is de essentie van marktwerking en ondernemerschap. En dat willen we nu net erg stimuleren. Dit gezegd hebbende is er natuurlijk sprake van een maatschappelijke duiding van de hoeveelheid winst die gegund wordt aan producenten van maatschappelijke waarde. Hier kan je met elkaar een debat over voeren.